

Nr 212.

Av herr **Linder**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning.

Vid det löneregleringsarbete, som sedan åtskilliga år pågått beträffande fastställandet av lönerna för rikets prästerskap, förekommer beständigt i fråga om varje pastorat en prövning, huruvida i pastoratet anställda prästerliga krafter kunna anses tillräckliga för de syften prästerskapet är satt att tjäna, eller huruvida samma krafter kunna helt eller delvis minskas såsom icke erforderliga. Finner Kungl. Maj:t vid en dylik prövning prästerlig tjänst ej vara för själavårdens behöriga handhavande nödig, indrages tjänsten. Ej så sällan händer dock att från församlingars sida framställning göres, att en prästerlig tjänst måtte bibehållas, änskönt i ärendet förebragt utredning närmast skulle föranleda Kungl. Maj:t att indraga tjänsten. Enligt 9 § prästlönerregleringslagen må Konungen likväl för sådant fall medgiva, att en dylik tjänst bibehålles, därest församlingen med minst $\frac{3}{4}$ av dess hela röstetal efter röstvärdet beslutar åtaga sig enligt närmare angivna grunder därmed förenade utgifter. — Enahanda bestämmelser gälla i fråga om *inrättandet* av prästerlig tjänst, vilken Kungl. Maj:t ej finner vara för själavårdens behöriga handhavande nödig.

Den nu föreliggande kungl. propositionen nr 191 innefattar förslag till sådan ändring i nämnda §, att orden »minst $\frac{3}{4}$ av dess hela röstetal efter röstvärdet» utbytas mot orden »minst $\frac{3}{4}$ av de i omröstningen deltagandes röster». Ifrågavarande ändringsförslag har tillkommit efter skrivelse från 1920 års kyrkomöte, som biföll en i kyrkomötet väckt motion i samma riktning som det nu föreliggande förslaget.

Behovet av en ändring i antydd riktning förmenar man ligga däri, att nu gällande lags bestämmelse om minst $\frac{3}{4}$ av församlingens hela röstetal efter röstvärdet vore allt för sträng. Även med det allra

största intresse inom församlingen vore en dylik röstmajoritet nästan omöjlig att uppbringa, vadan den församlingarna tillerkända rätten enligt 9 § i prästlöneregleringslagen vore så gott som illusorisk. — Jämväl framhålles såsom skäl för lagändringen, att riksdagen år 1920 beslutat sådan ändring i 10 § prästlöneregleringslagen, att församling med minst $\frac{3}{4}$ av de i omröstningen deltagandes röster kan besluta att höja den lön, som Kungl. Maj:t enligt prästlöneregleringslagen bestämt för viss prästerlig tjänst. Det framhålles, att ovannämnda 9 § borde bringas i överensstämmelse med sagda 10 § enligt dess nyss beslutade lydelse. Skälen för överensstämmelse mellan nämnda §§ voro enahanda eller desamma, som här ovan vidkommande 9 § anförts.

Det må beträffande den möjlighet, som 10 § giver att höja den med en viss prästerlig tjänst förenade lönen vara nog att påminna, att mången i enlighet med gällande prästlöneregleringslag fastställd prästlön syntes liten, ej minst mot bakgrunden av den svåra dyrtid, som vårt land måst genomleva. Visserligen har dyrtidstillägg i avsevärd omfattning tillerkänts prästerna liksom andra löntagare, och tillfredsställelsen därmed bland prästerna varit allmän, men det får väl dock hava ansetts ligga i sakens natur, att, även om lön och dyrtidstillägg blivit tillagda en prästman, det likväl ej ansetts lämpligt att resa någon större opinion emot, att en församling i en osedvanlig dyrtid ville tillerkänna sin präst någon ytterligare ökning av hans avlöningsförmåner. Ur denna synpunkt torde det väl i stort sett vara, som man har att betrakta riksdagens villighet till lagändringen beträffande 10 §.

Helt annorlunda förhåller det sig med betydelsen av den 9 §. Denna paragraf skall ses mot bakgrunden av den omgestaltning av den kyrkliga indelningen och organisationen, som är förbunden med tillämpningen av 1910 års prästlöneregleringslag. När denna lag framlades, yttrades i den kungl. propositionen av den dåvarande ecklesiastikministern beträffande de krav på en effektiv och grundlig omreglering av den kyrkliga indelningen och organisationen, som framstälts av de särskilda utskotten vid 1908 och 1909 års riksdagar: »Riktigheten av dessa uttalanden synes mig obestriddig. Väl lär en viss och icke ringa hänsyn böra tagas till bestående, kanske månghundraåriga förhållanden och församlingarnas lätt förstådda önsknings att bibehållas vid det, som av ålder varit, men detta hänsynstagande får givetvis icke drivas för långt. Den kyrkliga organisationens förmåga att med användning av befintliga tillgångar verka i avsedd riktning är naturligtvis ett kyrkligt intresse av så dominerande beskaffenhet, att detsamma icke genom

obehörig eftergivenhet i enskilda stycken får äventyras. Jag anser därför, att med fasthållande av denna synpunkt en effektiv och grundlig omreglering av den kyrkliga indelningen och organisationen bör äga rum i samband med fastställandet av de nya lönerregleringarna för prästerskapet, och det är under en sådan förutsättning de nu utarbetade förslagen till ordnande av de prästerliga avlönings- och beskattningsförhållandena blivit uppgjorda.»

Uti den skrivelse, vari 1910 års riksdag hos Kungl. Maj:t anmälde riksdagens beslut i anledning av förutnämnda proposition nr 85, gjorde riksdagen följande uttalande: »Nödvändigheten av en genomgripande omreglering av den kyrkliga indelningen och organisationen i samband med ordnandet av prästerskapets avlöningsförhållanden enligt de nya grunderna har från alla håll så kraftigt betonats, ej minst från departementschefens sida, att riksdagen icke funnit något att tillägga till de i det föregående återgivna uttalandena i ämnet, vilkas innebörd riksdagen till fullo gillar och velat ytterligare understryka.»

Det lider således icke det ringaste tvivel om det allvar, som Kungl. Maj:t och riksdagen åsyftat beträffande sagda kyrkliga indelning och organisation vid prästlönerregleringslagens tillämpning. Ett talande bevis på den stränghet, som statsmakterna ansågo böra iakttagas, utgör bland annat den i 9 § föreskrivna röstmajoriteten. En rubbning i den av Kungl. Maj:t tilltänkta kyrkliga indelningen och organisationen ansågo statsmakterna ej böra medgivas annorledes än där en så otvetydigt uttalad mening föreläge, som sagda röstmajoritet gäve vid handen. — Att lagstiftaren stannade för just denna majoritet, var ingen tillfällighet. I de av Kungl. Maj:t vid riksdagarna 1908 och 1909 framlagda förslagen till prästlönerregleringslagen var motsvarande stadgande så avfattat, att för uppnående av bindande beslut erfordrades allenast, precis som nu, $\frac{3}{4}$ av de i omröstningen deltagandes röster (efter röstvärdet). Anledningen till att denna bestämmelse förkastades, utgjorde, att ett sådant beslut ej borde komma till stånd utan att det uppbures av en mera allmän mening inom hela församlingen; minst $\frac{3}{4}$ av församlingens hela röstetal efter röstvärdet ansågs utgöra tillfyllestgörande bevis därom.

Uppfattningen, att sagda röstmajoritet skulle vara nästan omöjlig att uppbringa, är felaktig. Under det nu snart nog avslutade prästlönerregleringsarbetet har dylik majoritet i åtskilliga fall ernåtts inom skilda delar av riket. Det må villigt medgivas, att bestämmelsen är sträng, men sådan har också avsikten varit med densamma. De församlingar, där omröstning enligt 9 § förekommer, äro i allmänhet små och i stort sett av ringa ekonomisk bärkraft. Ett beslut enligt 9 §

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 3 saml. 77 häft. (Nr 210—212.) 2

innebär därför mestadels för dem en ej ringa ekonomisk uppoffring, därvid det dock i detta sammanhang ej bör underlätas att nämna, att dyrtidstillägg åt prästerna jämväl i dessa pastorat utbetalas av kyrkofonden. Ett beslut enligt 9 § är således ej heller utan betydelse för staten.

Väl ligger prövningen av ett beslut enligt 9 § ytterst i Kungl. Maj:ts hand. Ogärna frångår Kungl. Maj:t församlingens uttalade önskemål. I fall där sådant likväl skett, uppväcker det starkt missnöje, vadan man väl framdeles så gott som alltid torde hava att räkna med ett bifall från Kungl. Maj:ts sida till församlingens beslut.

Till sist må framhållas, att om än en annan till äventyrs tillförlitlig majoritetssiffra skulle kunna efter utredning visa sig tillfyllestgörande, så måste dock nu sägas, att det ligger ett oerhört språng emellan en bestämmelse, som stadgar för giltigt beslut $\frac{3}{4}$ av en församlings hela röstetal samt ett stadgande, som låter samma beslut fattas med allenast $\frac{3}{4}$ av de i omröstningen deltagandes röster. Att tillåta att ett så betydelsefullt spörsmål, som det, vilket innefattas i 9 § prästlöneregleringslagen, avgöres på sätt, som nu föreslagits, synes mig vara att taga saken för lätt.

På grund av vad sålunda anförts får jag därför hemställa,

att kungl. propositionen nr 191 ej måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 12 april 1921.

William Linder.